Asia Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi, HE 310/2022 vp.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Kirkkohallitus pitää hallituksen esitystä eduskunnalle arvonlisäverolain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi perusteltuna ja kannatettavana. Esitetyillä muutoksilla on Kirkkohallituksen arvion mukaan kuitenkin varsin vähäinen vaikutus seurakuntien talouteen.

Seurakunnat toteuttavat tehtävänään olevaa kansainvälistä diakoniaa pääasiassa kirkollisten järjestöjen ja niille annettavien lahjoitusten kautta. Kirkkohallituksen tietojen mukaan seurakunnat eivät juurikaan hanki tavaroita, joita ne veisivät Yhteisön ulkopuolelle osana siellä harjoittamaansa hyväntekeväisyys- tai avustustoimintaa ja joiden hankintaan liittyvän arvonlisäveron ne jatkossa voisivat hakea palautuksena. Jos tällaisia hankintoja seurakunnissa tehdään, niiden määrän arvioidaan olevan erittäin vähäinen. Yksittäisissä seurakuntien tavaroina toimittamissa avustuserissä lienee useimmiten kysymys tavaroista, jotka seurakunta on saanut vastikkeetta lahjoittajilta avustuskohteisiin toimitettaviksi. Joillakin seurakunnilla voi olla pitempikestoista ystävyysseurakuntatoimintaan liittyvää hyväntekeväisyystyötä.

Seurakunnilla on ollut jonkin verran avustustoimintaa esimerkiksi Ukrainan sotaan liittyen. Arvonlisäverolain 38 f §:n nojalla Ukrainan sotaa pakeneville henkilöille ja Ukrainassa avun tarpeessa oleville henkilöille vastikkeetta jaettavat tavarat olivat vapautettu kokonaan sekä tuontitulleista että arvonlisäverosta 31.12.2022 asti (komission päätös 1.7.2022). Väliaikainen arvonlisäverottomuus koski sekä Suomessa ostettuja tavaroita että yhteisöhankintoja. Jatkossa tämänkaltaiset seurakuntien tavarahankinnat, jotka viedään katastrofiapuna Yhteisön ulkopuolelle osana näiden toimijoiden harjoittamaa hyväntekeväisyys- tai avustustoimintaa, lienevät uuden arvonlisäverolain 125 §:n nojalla vapautettu verosta palautusmenettelyä soveltaen. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan kertaluonteinen materiaaliapu tietyn katastrofin uhreille olisi arvonlisäveron palautusoikeuden piirissä silloin, jos katastrofiavun antaminen on osa järjestön säännönmukaista toimintaa. Kirkkolain 4 luvun 1 §:n mukaan seurakunnan tulee toteuttaakseen kirkon toimintaa huolehtia muun muassa diakoniasta. Diakoniaan katsotaan kuuluvan myös kansainvälinen diakonia, jolloin seurakuntien hyväntekeväisyys- ja avustustoiminta on osa seurakunnan lakisääteistä tehtävää.

Kirkkohallitus pitää perusteltuna, että arvonlisäveron palautusmenettelyn ehdotetaan lakimuutoksessa koskevan myös Ahvenanmaan seurakuntia.

Kirkkohallitus pitää hyvänä, että toiminnan jatkuvaluonteisuutta on säännöskohtaisissa perusteluissa tarkennettu. Esimerkki siitä, että toimintaa voitaisiin pitää jatkuvaluonteisena silloin, kun tarkoitus harjoittaa Yhteisön ulkopuolelle suuntautuvaa hyväntekeväisyys- tai avustustoimintaa ilmenee järjestön toimintasuunnitelmasta tai -ohjelmasta taikka säännöistä, on selkeä. Kansainvälinen diakonia ja siten seurakuntien hyväntekeväisyys- ja avustustoiminta on osa seurakunnan lakisääteistä tehtävää (KL 4 luku 1 §) ja siten jatkuvaluonteista.

Kirkkohallitus toivoo, että verohallinto ohjeistaa mahdollisimman pikaisesti, miten oikeus palautusmenettelyyn todennetaan (varastokirjanpidolle asetettavat vaatimukset, hakemukseen sisällytettävät tiedot, hakemukseen liitettävät asiakirjat). Palautuksen hakumenettelyä ja sitä, mitä ajanjaksoa palautettavan arvonlisäveron euromääräiset alarajat koskevat, tulisi myös tarkentaa.

Esitetyt muutokset aiheuttavat jonkin verran hallinnollista työtä. Tietojärjestelmiin tulee tehdä tarvittavat muutokset ajoissa ja uudet toimintakäytännöt luoda. Vaikka arvonlisäveropalautuksia voikin hakea aikaisintaan 1.1.2024, niitä voi hakea takautuvasti, minkä vuoksi lakimuutosten edellyttämät ja tarvittavan seurannan mahdollistavat järjestelmämuutokset tulee olla tehtyinä lakimuutosten astuessa voimaan.

Johanna Simpanen
Taloussuunnittelupäällikkö